

Škodljivo bančno delovanje

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Razkrivamo, da so banke v primeru zasega in odkupa delnic Pivovarne Laško in Mercatorja delovale usklajeno. Pri tem so uporabile majhna podjetja in jim omogočile veliko nepremoženjsko korist.

NLB nedvomno ni ravnala kot dober gospodar.

Dokazujemo, da banke izbrancem posojila odobravajo še vedno po domače ter za koristi posameznikov in politike.

Hobotnice okrog Boška Šrota in Pivovarne Laško se večina še dobro spomni. Večini je v spominu ostal vsaj Boško Šrot, ki se je pred televizijskimi kamerami rad »šopiril« in izkazoval svojo veliko moč. Kako tudi ne, saj je bil na dobri poti, da bo lastniško obvladoval gospodarstvo polovice Slovenije, če nekoliko

karikiramo. Zaslombo pri tem je imel v danes vladajoči SD, ki jo vodi Borut Pahor, saj je bil član te stranke. Javnost si je zelo dobro zapomnila tudi fotografijo, ko je Pahor poleti 2008, tik pred državnoborskimi volitvami, obiskal prireditev Pivo in cvetje v Laškem in se tam srečal z Boškom Šrotom. Fotograf pa je v svoj objektiv ujel trenutek, ko je Šrot žugal Pahorju, ki je stal pred njim kot prvošolček. Fotografija je obkrožila Slovenijo in verjetno ni Slovenca, ki je ne bi videl. Šrot

je bil takrat »velik in močan«, Pahor in njegova SD pa v opoziciji. Ker je Šrot obvladoval tudi največjo slovensko časnikarsko hišo Delo, mu je bila Pahorjeva naklonjenost samoumevna. In res, Šrot je pred volitvami »svojim« urednikom naročil, naj kot zmagovalca jesenskih volitev 2008 promovirajo SD in Pahorja. To se je tudi uresničilo. Pokazalo pa se je, da Šrota in njegovega imperija ne more rešiti niti Pahor, saj sta oba obula prevelike čevlje. Slovenijo je zajela finanč-

na kriza, ki se je nadaljevala tudi v gospodarsko. Šrot je danes skoraj zgodovina, kljub temu pa to ne pomeni, da se mu SD po volitvah ni nehala zahvaljevati za pomoč v času zadnjih državnoborskih volitev in zmago, do katere je levi trojček, kot vemo, prišel s prevaro. Šrot iz zgodbe ni izšel kot revež. Danes je samo malo manj bogat, uradno pa se še ne ve, kdo bo njegov naslednik. Morda se bo premoženje vrnilo celo nazaj k njemu. Pod to vlado je vse mogoče.

Stran / Page: 22

Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1519 cm²

2 / 4

Preobrazba Spomnimo se tudi dogajanja okrog družbe Infond Holding. Ta je bila poleg nekaterih drugih Šrotovih družb (Center Naložbe, Kolonel in še nekatere z bolj ali manj slamnatimi lastniki in direktorji) tisto središče, kjer se je na koncu zbrala kapitalska moč, financirana s posojili tako podjetij v lasti Pivovarne Laško, ki jih je Šrot izčrpaval, kot nekaterih slovenskih bank. Ko Šrot prevelikega zaloga ni več zmogel oziroma Infond Holding ni mogel več odplačevati posojil bankam za menedžerski prevzem te megalomanske gospodarske hobonice, so banke lani poleti dogovorjeno prevzele lastniški delež v družbah Mercator in Pivovarna Laško, Infond Holding pa je danes v stečajnem postopku.

Usklajeno delovanje bank

Lani poleti je tako osem slovenskih bank – Nova Ljubljanska banka (NLB), Banka Celje, Abanka Vipava, Banka Koper, Gorenjska banka, Probanka, Nova Kreditna banka Maribor (NKBM) in banka Hypo – delovalo usklajeno. Ker jim Infond Holding ni vračal posojil, so zasegle večinski delež v Pivovarni Laško in četrtninski delež v Mercatorju. O tem se je lani samo govorilo, pravih dokazov za to pa ni bilo. Letos poleti pa je Marko Zaman, stečajni upravitelj Infond Holdinga, na agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP) podal pobudo za uvedbo postopka, v katerem naj bi agencija ugotovila usklajeno delovanje bank. Zaman je namreč prepričan, da na usklajeno delovanje kaže dejstvo, da so vse banke na enak način in v istem časovnem obdobju odstopile od kreditnih pogodb. Nadalje so na enak način, to je z zasegi in prodajo delnic podjetjem v svoji, torej bančni lasti, in skoraj vse hkrati (v manj kot mesecu dni) pridobivale te delnice v svojo last. Poleg tega so nekatere banke ustanovile konzorcij za prodajo deleža Mercatorja. »To so po mojem mnenju okoliščine, ki kažejo na to, da so usklajeno delovale,« je za spletni portal siol.net maja letos dejal stečajni upravitelj Zaman. Spomnimo, da je uprava Infond Holdinga novembra lani proti omenje-

Publikum FIN je v primeru usklajenega delovanja bank v Pivovarni Laško pridobil posojilo NLB v višini 98-kratnika svojega letnega prihodka (brez obresti), zavaroval pa z delnicami, ki jih je kupil s tem posojilom.

nim bankam, razen proti banki Hypo, vložila tožbo, s katero je zahtevala vrnitev zaseženih delnic, hkrati pa tudi odškodnino. Zakaj Infond Holding ni vložil tožbe zoper Hypo, ni razumljivo, verjetno pa se je Boško Šrot, ki je bil novembra 2009 še razmeroma močan, za to odločil iz praktičnih razlogov, najverjetneje zaradi vezane trgovine. V bankah tožbe in obtožb o usklajenem delovanju doslej javno niso komentirali. Iz

Stečajni upravitelj Infond Holdinga bo najverjetneje dokazal, da so banke lani delovale usklajeno, ko so mu zasegle delnice Pivovarne Laško in Mercatorja, škodo po odškodninskih tožbah pa bomo (spet) plačali davkoplačevalci.

NKBM in NLB, bank v pretežni državni lasti, so samo sporočili, da v skladu z veljavno sodno prakso in dobrimi poslovnimi običaji nedokončanih postopkov regulatorja (to je ATVP) ne morejo podrobneje komentirati. Izvedelo se je tudi, da ATVP vodi postopek zoper banke zaradi suma usklajenega delovanja, ki so ga uvedli po uradni dolžnosti in ne na predlog stečajnega upravitelja. V ATVP postopka ne komentirajo. Stečajni upravitelj Marko Zaman pa je prepričan, da so banke res delovale usklajeno, pri čemer naj bi šlo za nepravilno unovčevanje

zavarovanj. Povedano drugače, zastavni upnik vrednostnih papirjev in kupec je bila ista oseba.

Nevaren vzorec Po naših podatkih ima stečajni upravitelj prav. V nadaljevanju objavljamo dokaze, pa ne zato, da bi branili Šrotov imperij, pač pa zato, ker ravnanje bank kaže delovanje, ki ni dobro. Banke so torej z zasegom delnic prišle do pomembnega lastništva Pivovarne Laško in Mercatorja. Banke te deleže lahko prodajo naprej, lahko gre samo za parkirišča delnic, torej zasege, navidezne kupce, prodajalce in nato

za prodajo vnaprej znanemu kupcu. V primeru slednjega pa je to nevaren precedens, ker to ni vloga bank. Posebno skrb zbuja to, če se grede take igrice banke, ki so v večinski državni lasti; da so torej banke samo parkirišča delnic, v svojih portfeljih pa jih hranijo tako dolgo, dokler jih točno določeni in vnaprej znani kupec ne odkupi. To pomeni, da »nekdo z vrha« določa, kako se bo prerazporedilo premoženje slovenskega gospodarstva. Zavarovanje posojil s še nekupljenimi delnicami pa je tako ali tako slovenska praksa.

Vse v enem dnevu Po dostopnih podatkih so banke, večinoma od 5. do 14. avgusta 2009, pridobile velike svežnje delnic Pivovarne Laško in Mercatorja

Publikum Holding, ki deluje na Miklošičevi 34, je dal NLB poroštveno izjavo, s katero se je zavezal, da bodo kot poroki in plačniki plačali samo 20 odstotkov pogodbene vrednosti, če družba Publikum FIN ne bo sposobna vrniti posojila v višini 98-kratnika svojega letnega prihodka (brez obresti).

Stran / Page: 22

Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1519 cm²

3 / 4

► na zelo nenavaden način. Nalog za prodajo delnic so banke kot zastavne upnice dale same, nato pa so kot kupec te delnice pridobile nazaj bodisi posredno ali neposredno. Iz delniških knjig je razvidno, da so bili posli opravljeni v svežnjih. Podrobnejši pregled dogajanja na trgu vrednostnih papirjev pa pokaže, da je med naročilom za prodajo in naročilom za ponudbo potekla največ poldruha ura, kar je neverjetno, saj je šlo za posle, vredne več deset milijonov evrov. Banke so tako prišle do lastništva podjetij, kasneje pa posegle tudi v upravljanje ciljnih družb. Vedeti je treba, da so banke lani jeseni na skupščini Mercatorja na primer dosegle izglasovanje sklepa, po katerem so razdelili celoten dobiček za dividende, kar za tako velike družbe z vidika resnih lastnikov in razvoja podjetja ni običajno, še manj poslovno modro.

Navidezna kupca delnic Po podatkih sta sveženj delnic, ki jih je kot zastavna upnica prodajala NLB, pridobili dve družbi: družba Fin-Do in Publikum FIN. Družba Fin-Do s sedežem v Domžalah je hčerinska družba NLB, za Publikum FIN, ki deluje na Miklošičevi v Ljubljani, pa neposrednih povezav z NLB na prvi pogled ni zaznati. Obe družbi sta nakup delnic financirali s posojilom NLB. Pri tem pa obstaja sum, da je NLB dala posojilo svoji hčerinski družbi Fin-Do in tudi Publikumu FIN samo zato, da bi prikrla dejanskega kupca delnic Laškega in Mercatorja. To pomeni, da NLB delnic

Tudi banka Hypo Alpe Adria je ravnala podobno kot NLB.

NLB je še lani svoja posojila zavarovala tako, da je najprej odobrila posojilo za nakup delnic, nato pa ga je zavarovala s tako kupljenimi delnicami.

ni pridobila neposredno, temveč posredno, prek oseb, s katerimi je delovala usklajeno, kakor zatrjuje stečajni upravitelj Infond Holdinga. Težava je tudi v tem, da je bil nakup delnic omogočen s posojili, ki jih NLB ni odobrila pod običajnimi pogoji.

Neverjetni posli Zakaj tako? Zato, ker je družba Fin-Do po podatkih 5. avgusta 2009 nakup delnic financirala iz posojila NLB v višini 120,8 milijona evrov. Od

tega je za slabih 54 milijonov evrov kupila delnice Pivovarne Laško, za slabih 67 milijonov evrov pa delnice Mercatorja. Ker družba sama nima dovolj denarja niti ni kapitalsko močna, je za to najela posojilo pri NLB in ta ga ji je istega dne, ko je dala vlogo za odobritev, odobrila, čeprav je družba Fin-Do v letu 2008 imela samo 416.314 evrov prihodkov, njen kapital (sredstva) pa je bil samo 4,2 milijona evrov. NLB je tako domžalski družbi Fin-Do

v enem dnevu odobrila posojilo v višini več kot 28-kratnika vrednosti premoženja te družbe. Vsak, ki se spozna na bančno poslovanje ali je kadar koli potreboval bančno posojilo, ve, da to ni običajno bančno poslovanje. Jasno je, da družba Fin-Do za vračilo posojila, ki ga je porabila za nakup delnic Pivovarne Laško in Mercatorja, ni imela ustreznega zavarovanja. NLB je to spregledala, za zavarovanje posojila pa že dan po nakupu delnic (6. avgusta, nakup je bil opravljen 5. avgusta, posojilo pa zaproseno in odobreno 3. avgusta) sklenila pogodbo o finančnem zavarovanju, s katero je družba Fin-Do v korist NLB zastavila prav vse delnice Pivovarne Laško in Mercatorja (1.713.685 delnic Pivovarne in 404.832 delnic Mercatorja). Domžalska družba je torej vračilo posojila NLB zavarovala z delnicami, ki jih je kupila s posojilom. To pa še ni vse. Družba Fin-Do se je ob tem tudi zavezala, da bo razmerje med višino neodplačane glavnice in vrednostjo zastavljenih delnic v vsakem trenutku najmanj 1 proti 1. Povedano drugače, v Fin-Do so se zavezali, da bodo skrbno bedeli nad tem, da se vrednost delnic Pivovarne Laško in Mercatorja ne bo znižala. A tudi to še ni vse. V pogodbi o posojilu v višini 120,8 milijona evrov NLB stroškov odobritve posojila ni določila. Banka, ki je še vedno v pomembni državni lasti in od davkoplačevalcev pričakuje dokapitalizacijo, stroškov odobritve posojila ni zaračunala.

NLB preplačala delnice Družba Fin-Do je slaba dva meseca pozneje, 30. septembra lani, 1.713.685 delnic Pivovarne Laško prodala NLB, in to po isti ceni, kot jih je 5. avgusta 2009 od nje kupila. Fin-Do je delnice Pivovarne Laško kupila s posojilom NLB 5. avgusta 2009 po 31,50 evra za delnico, 30. septembra pa je te delnice prodala nazaj NLB po 31,50 evra, čeprav je bil tega dne enotni tečaj delnice Pivovarne Laško na trgu vrednostnih papirjev samo 28,45 evra. NLB je torej kupila delnice za 9,7 odstotka dražje od veljavnega borznega tečaja tistega dne.

Podpisnika pogodb v Novi ljubljanski banki sta bila tudi Matej Narat in Draško Veselinovič.

Stran / Page: 22

Doseg / Reach: 15000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1519 cm²

4 / 4

Fotografija, ki je slovenskim državljanom in državljanke za vedno ostala v spominu. Šrot verjetno še ni rekel zadnje besede, Pahor pa mu pri tem ministrira.

V igri tudi Publikum FIN

Naslednja v vrsti je bila družba Publikum FIN. Tudi ta je 5. avgusta 2009 pri NLB najela posojilo, in sicer v višini 12,5 milijona evrov, in z njim kupila 343.053 delnic Pivovarne Laško. Za odobritev posojila je NLB prosila 16. julija 2009, banka je posojilo odobrila 27. julija 2009, kreditna pogodba pa je bila sklenjena 5. avgusta 2009, in sicer z letno nespremenljivo obrestno mero v višini 5,70 odstotka. Posojilo je tudi v tem primeru družba zavarovala z delnicami, ki jih je kupila za to posojilo, pogodbo o zavarovanju pa sta NLB in družba Publikum FIN sklenili dva dni po črpanju posojila in nakupu delnic Pivovarne Laško, 7. avgusta 2009 torej. Podobno kot Fin-Do se je tudi družba Publikum FIN zavezala, da bo razmerje med višino neodplačane glavnice in vrednostjo zastavljenih delnic v vsakem trenutku najmanj 1 proti 1. Publikum FIN pa je v nasprotju z družbo Fin-Do plačal stroške odobritve posojila, ki so bili določeni v višini 0,10 odstotka od vrednosti odobrenega posojila, to je 12.500 evrov.

Postopek prodaje Po naših podatkih je tudi Publikum FIN z NLB 6. avgusta 2009 sklenil pogodbo o ustanovitvi prodajne opcije v korist družbe Publikum FIN z dnem zapadlosti kadar koli do 4. avgusta 2010, in to za celotno količino delnic. Dogovorjeno je bilo, da je z dnem zapadlosti opcije med NLB kot kupcem in družbo Publikum FIN kot prodajalcem sklenjena kupna pogodba po osnovni ceni 31,50 evra za delnico. To je bila ista cena kot cena, po kateri je družba Publikum FIN kupila delnice Pivovarne Laško. Hkrati je bilo dogovorjeno, da se skupni znesek vseh delnic (torej 343.053 krat 31,50) poveča za fiksni znesek v višini 32.500 evrov in za obresti od podpisa pogodbe dne 6. avgusta do uveljavitve prodaj-

ne opcije po obrestni meri 5,70 odstotka. Nato pa je NLB 4. avgusta 2010 od družbe Publikum FIN kupila 343.053 delnic Pivovarne Laško, in sicer po 33,38 evra za delnico, kar je ustrezalo ceni, določeni s pogodbo o ustanovitvi prodajne opcije z dne 6. avgusta 2009, upoštevaje vse pribitke. Pomembno pri tem pa je, da je bil tečaj delnice Pivovarne Laško tistega dne na trgu vrednostnih papirjev 16,94 evra, torej kar za dobrih 49 odstotkov nižji. NLB je tako tudi v tem primeru ravnala skrajno neodgovorno do lastnikov.

Majhni družbi milijoni evrov

In kdo je družba Publikum FIN, ki ji je NLB s tako lahkoto posodila 12,5 milijona evrov, in to s pogodbo, o kakršni drugi podjetniki lahko le sanjajo? V letu 2008 je imela samo 129.441 evrov celotnih prihodkov, bilančna sredstva pa so bila nižja od 10 milijonov evrov (natančneje 9,9 milijona evrov). Posojilo za pridobitev 343.053 delnic Pivovarne Laško, ki jih je kot zastavna upnica prodajala NLB, je odobrila NLB, pri tem pa je bila vrednost posojila višja kot vrednost vseh sredstev družbe Publikum FIN. Višina posojila je bila v nesorazmerju tudi s prihodki družbe. To pomeni, da bi družba Publikum FIN samo

za odplačevanje posojila potrebovala 96 let, če bi vsako leto za odplačilo posojila namenila svoje celotne prihodke. V to pa niso štete obresti. Poleg tega je bila družba deležna še posebnih pogojev pri odobritvi stroškov posojila in pri njegovem zavarovanju. NLB je namreč tudi Publikumu FIN dovolila zavarovanje posojila z delnicami, ki jih je družba kupila s posojilom, ki ji ga je odobrila banka.

Neodgovorno vodstvo NLB

NLB družbe Publikum FIN ni pozvala k dozavarovanju posojila, čeprav se je družba obvezala, da bo celotno obdobje trajanja posojila vzdrževala vrednost delnice v razmerju 1 proti 1. Vrednost delnice je vmes padala in se znižala za skoraj 50 odstotkov. NLB v tem primeru res ne more trditi, da je ravnala gospodarno. Nasprotno, banko je izpostavila izjemni tveganosti odobrenega posojila.

Banka Hypo in družba TCK

Podobne zgodbe so se dogajale tudi pri banki Hypo in njenem hčerinskem podjetju TCK. Vendar je ta banka v lasti tujcev, zato morajo to razčistiti lastniki. Za konec naj navedemo, da družbe Fin-Do, Publikum FIN in ne nazadnje tudi TCK niso gospodarske družbe, ki bi bile lahko brez interesa bank in verjetno

tudi posameznikov sposobne najeti posojila za nakup tako velikih deležev Pivovarne Laško in Mercatorja. Nedvomno so vodilni v bankah z odobravanjem tovrstnih posojil pod takšnimi pogoji preseglji svoja pooblastila, hkrati pa omogočili veliko nepremožensko korist posameznim družbam. V našem primeru Fin-Do, Publikumu FIN in TCK. To je družbam, ki takšne koristi ne bi mogle nikoli doseči, če ne bi bilo zadaj interesa posameznikov, povezanih tudi s politiko. Vedeti je treba, da so ta mala podjetja postala formalni lastniki velikih deležev Pivovarne Laško in Mercatorja, z mahinacijami pa so posredno pridobila tudi vpliv na upravljanje teh družb.

Podpisniki pogodb

In kdo je v bankah podpisal take pogodbe? Po nam dostopnih podatkih sta prvotno pogodbo o najemu posojila v višini 12,5 milijona evrov med NLB in Publikumom FIN podpisala Metka Krek in Tomaž Jezerc (za NLB) ter Barbara Štimac za Publikum FIN. Naslednjo pogodbo med NLB in Publikumom FIN (o ustanovitvi prodajne opcije) pa sta za NLB podpisala Matej Narat, član uprave, in Draško Veselinovič, predsednik uprave (prvi član oz. simpatizer Golobičeve stranke Zares, drugi LDS). ■